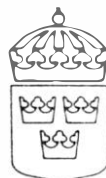

Motion till riksdagen

1988/89:Sk444

av Lars Werner m.fl. (vpk)

En rättvis skattepolitik

Mot.
1988/89
Sk444

Skattepolitiken är ett av flera medel för att uppnå önskade fördelningspolitiska effekter. Den utgör en viktig del av den ekonomiska politiken. Ett rättvist skattesystem kan medverka till utjämning av stora inkomst- och förmögenhetsklyftor.

Ett nytt – rättvist – skattesystem är nödvändigt för att återskapa de breda folklagens förtroende för samhällets behov av skatteinkomster. Ett sådant system måste baseras på "skatt efter bärkraft" dvs. att skatten i praktiken drabbar höga inkomster och förmögenheter hårdare än låga.

Grundlinjerna för ett sådant system måste – enligt vänsterpartiet kommunisternas uppfattning – medföra minskade bördor på lönearbete och väsentligt ökade på arbetsfria inkomster (kapital- och spekulationsinkomster).

Det nuvarande systemet för beskattning har urartat. Det har mist det mesta av sin utjämnande – progressiva – effekt. I hög grad fungerar det tvärtom regressivt. Främst har detta möjliggjorts genom generösa avdragsregler. Skatteplanering och skatteflykt är medel för dem med höga inkomster och större förmögenheter att undandra sig beskattning. De med normala arbetsinkomster har däremot ingen eller ringa möjlighet att minimera skatten. Resultatet har därför blivit att progressionen – utjämningen – i beskattningen motverkats och genomsnittligt erlägger höginkomsttagarna inte högre andel skatt än de med normala inkomster av lönearbete. Under den senaste tioårsperioden har detta fenomen varit speciellt utmärkande. Sammantaget har hög inflation och skattereformer med marginalskattesänkningar tillsammans med systemets "generositet" bidragit till en kraftig omfördelning av bördorna till det förmögna och spekulerande fåtalets fördel.

Goda samhällsinkomster är nödvändiga för att skapa största möjliga utjämning inom det rådande ekonomiska systemet. Med omvänt förhållande framtvingas privatiseringar av viktiga funktioner som skall ombesörjas av den gemensamma sektorn. För att *alla* skall ges möjligheter till en bra utbildning, en god sjuk- och hälsovård, barn- och äldreomsorg, en socialt acceptabel bostad, rätten till jobb, kollektiva färdmedel och en i övrigt god social och kulturell service, krävs ökade insatser till den gemensamma sektorn. Inte heller kan nödvändiga åtgärder vidtas för att säkra en god miljö utan samhälleliga åtgärder och insatser via denna sektor.

Vänsterpartiet kommunisterna hälsade därför med tillfredsställelse tillkomsten av utredningarna på skatteområdet som under innevarande år skall lägga fram sina förslag.

Tyvärr måste konstateras att förslagen knappast kommer att kunna kallas för rättvisa. Med de förslag till reformer som i utredningar nu behandlas beträffande inkomstbeskattningen, den indirekta beskattningen och företagsbeskattningen kommer det att bli få inkomstutjämnande effekter. Proportionella skatter med klart regressiva effekter (dvs. drabbar hårdast de med små inkomster) blir resultatet av "århundradets skattereform" om intentionerna genomförs.

Den statliga inkomstskatten för fysiska personer som formellt haft en progressiv karaktär (dvs. ökar procentuellt i takt med ökade inkomster) fövandlas till ett marginellt inslag i skattesystemet. Detta progressiva skatteinslag uppgick i mitten av 1970-talet till nära en tredjedel (31%) av samhällets totala skatteinkomster. Efter den av finansministern och inkomstskatteutredningens sekretariat skisserade skattereformen kommer inkomstskatten att utgöra endast ca en tjugondel (5%). Bolagsbeskattningen förändras men beräknas inte öka intäkterna till samhället utan görs "neutralt". De indirekta skatterna, mervärdesskatten och punktskatter, breddas respektive ökas för att medverka till finansiering av de stora skattesänkningarna för höginkomsttagarna som föreslås.

Boendet blir dyrare, oavsett om det är egnahem eller hyresboende. Kostnader för resor, även arbetsresor med kollektiva färdmedel, energi m.m. ökas, allt med utgångspunkt att finansiera "reformen" på inkomstskatteområdet.

Till detta säger vpk nej. Vi vill inte medverka till ökade orättvisor i beskattningen i stället för att skapa ett skattesystem som bygger på en rättvis beskattning efter bärkraft. Vpk vill medverka till ett väsentligt ökat skatteuttag på bolagen som under 1980-talet, år efter år, redovisar nya rekordvinster, ersätta huvudparten av de kommunala skatterna med en skatt ur produktionen, slopade avdrag för "underskott" och en reellt skärpt skatt på kapital, spekulation och större förmögenheter. Detta medför en kraftigt minskad skatt på arbetsinkomster och allmänna pensioner samtidigt som det är möjligt att återinföra en progressivt verkande (inkomstutjämnande) beskattning.

Skattetryck – skattekvot

Skattekvoten, dvs. summan av skatter och avgifter (sociala etc.) i förhållande till bruttonationalprodukten – BNP – av borgerliga politiker och ekonomer kallat skattetryck, har getts felaktiga proportioner. I kampanjer för sänkta skatter försöker man ge intryck av att om skattekvoten ökar skulle detta minska hushållens konsumtionsutrymme. Resonemanget låter bestickande men är oriktigt och rymmer ett begränsat synfält.

Skattekvoten är avhängig tillväxten i ekonomin – BNP. Om tillväxten är lägre än löneökningarna ökar skattekvoten och omvänt om tillväxten är högre än samma löneökning minskar skattekvoten.

Vidare stannar inte skatteintäkterna i samhällets kassakista utan fortsätter i det ekonomiska kretsloppet. Skattepengar återförs direkt eller indirekt till hushållen genom s.k. transfereringar. Detta sker bl.a. inom ramen för

socialförsäkringssystemet, barnbidrag, pensioner etc. När transfereringarna kan ökas ger det dessa hushåll mer pengar att röra sig med.

Skattepengarna återförs även indirekt till hushåll och företag, när de bl.a. brukas för offentlig konsumtion, typ skola, sjukvård m.m. Om dessa inte skulle betalas via skatten skall de ändå betalas, och då direkt ur den egna plånboken. Den som då har mest i plånboken kan köpa sig bäst kvalitet.

Ungefär 20% av statens inkomster används för att betala räntor på statsskulden. Det mesta gäller räntebetalningar till inhemska långgivare, ofta finansiella institutioner och företag. Om staten tidigare haft ett större skatteuttag från finans- och företagsvärlden skulle skattekvoten höjts samtidigt som staten inte behövt låna lika mycket, och därför i ett senare skede inte behövt betala lika höga räntekostnader.

Frågan om skattekvotens storlek är inte det väsentligaste utan var skatter och avgifter tas ut och vad de används till. Om skattekvoten ökar för att minska inkomstklyftorna och trygga välfärden så är det enligt vår mening bra, men om skattekvoten ökar för att bygga fler JAS-flygplan eller för att subventionera storföretagens vinster är det dåligt.

Skattekvoten – skattetrycket i Sverige brukar också jämföras med andra länder. I dessa jämförelser ligger Sverige högt, men jämförelserna haltar betänkligt. I andra länder ligger oftast inte avgifter till socialförsäkringssystemet ("arbetsgivaravgifter") som i Sverige. Där betalas de i stället i form av försäkringsavgifter och ingår inte i skattekvoten. Vid en jämförelse måste alltså dessa räknas bort och istället för ca 56% blir kvoten ca 40%.

En rättvis skattepolitik

I detta avsnitt sammanfattas vpk:s linje för en rättvis skattepolitik.

En verklig förändring mot ett rättvist skattesystem måste ske i flera steg. Först kan förbättringar göras med förändringar och skärpningar beträffande avdrag, kapital och förmögenheter samt justeringar av progressiviteten. Därefter kan en produktionsbeskattning införas som gradvis får ersätta huvuddelen av de kommunala inkomstskatterna.

I ett kortare perspektiv krävs åtgärder för att kraftigt minska undandragandet av skatt och utjämna de stora skillnaderna mellan utdebiteringen i landets kommuner och landsting. Progressionen – utjämningen i skattesystemet – måste åter bli en realitet.

Företagsbeskattningen reformeras så att näringslivets vinster i ökad utsträckning kan komma hela samhället tillgodo. Det ökade skatteuttaget på företagen riktas i första hand mot storföretagen som i dag erlägger ca hälften så hög skatt som de små företagen.

I motionen läggs vpk också förslag om ett slopande av underskottsavdragen i inkomstbeskattningen och kompenserar detta med en samhällelig bostadsfinansiering för egnahem, bostadsrätter och fritidshus med låg och fast ränta som i princip halveras. På detta sätt uppnås en långtgående reformering av skattesystemets problem med underskottsavdragen utan att boendekostnaderna drastiskt ökar i likhet med vad som föreslås i Feldts "skatteskiss". Fortsatt skatteplanering motverkas effektivt genom denna åtgärd. Vpk föreslår även förändringar i aktie-, förmögenhets- och tobaks-

Mot. 1988/89
Sk444

beskattningen i skärpande riktning. Vi föreslår dessutom höjda avdrag för underhållsbidrag och fackföreningsavgifter samt höjning av stämpelskatten på lagfart vid fastighetsförvärv för juridiska personer och införandet av fastighetsskatt för industrifastigheter.

I särskilda motioner lägger vpk fram förslag om slopande av moms på mat och energibeskattningen.

Mot. 1988/89
Sk444

Kommunalskatterna

Medan politiker och professionella debattörer diskuterat marginalsatser så har obalanserna i den kommunala beskattningen växt.

För majoriteten av de skattskyldiga är kommunalskatten den ojämförligast största delen av erlagd skatt. De proportionella kommunalskatterna har stigit så att de i dag belastar hushåll med låga inkomster tämligen kraftigt. Statsmakterna har under 1980-talet berövat kommunerna en del av deras skatteunderlag samtidigt som man skurit ned statens bidrag till kommunsektorn. Under samma tid har kraven på kommunernas service stigit, t.ex. med ett ökat antal äldre. Åtstramningarna inom kommunalsektorn har gjort att erforderliga ny- och reinvesteringar släpat efter. Många kommuner har försökt att begränsa kommunalskattehöjningarna genom att höja taxor och avgifter. Även avgiftshöjningarna drabbar i de flesta fall hushåll med svag ekonomi. I sin förlängning kan stigande taxor leda till ökad acceptans för avgiftsfinansierade system och privatisering.

Problemen ökar genom att de kommuner som har de största behoven vanligen också har det lägsta skatteunderlaget. Riksdagen har i viss mån mött problemet genom skatteutjämningsystemet. I praktiken kvarstår dock ojämlikheterna och detta leder till kraftiga fördelningspolitiska effekter mellan olika regioner/kommuner.

Tidningen Dagens industri har undersökt hur skillnaderna mellan kommunernas skatter och avgifter slår för en normal tvåbarnsfamilj. Skillnaden i disponibel inkomst belöpte sig till hela 19 758 kr mellan den dyraste kommunen Härnösand och den billigaste som var Lidingö.

Det är ovanstående som utgör bakgrunden till debatten om krisen inom vård, omsorg och skola. Om dessa problem skall kunna lösas i grunden så måste det också till grundläggande förändringar av kommunalskattesystemet.

Vpk föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom kravet att tillsätta en ny kommunal skatteberedning, med uppgift att se över formerna för finansieringen av kommunernas utgifter. Vpk menar att en sådan beredning skall ta sikte på bl.a. följande målsättningar:

- Bevarat och utvecklat kommunalt självstyre.
- Skapa regional balans och rättvisa.
- Återställa och öka statens bidrag till kommunsektorn.
- Utredda formerna för att delfinansiera kommunsektorn genom införande av produktionsbeskattning.

Företagsbeskattningen

Mot. 1988/89

Sk444

Den svenska beskattningen av företag är internationellt sett mycket gynsam. T.o.m. USA har en hårdare och effektivare beskattning på företagssektorn.

Företagens gynnade ställning beror på de generösa avskrivnings- och fonderingsregler som finns i det svenska skattesystemet. Dessa möjligheter kan dock inte nyttjas på lika villkor. Storföretagen har bättre möjligheter till fördelaktiga dispositioner. Detta är inte rimligt. Vpk vill därför reformera företagsbeskattningen så att den i praktiken ger ett likformigt skatteuttag mellan små och stora företag.

En statlig utredning, Utredningen om reformerad företagsbeskattning, URF, arbetar med en total översyn av företagsbeskattningen. I utredningens direktiv ligger att ta fram förslag om breddad företagsbeskattning, dock vid ett oförändrat totalt skatteuttag.

Vpk stödjer tanken att bredda basen för företagsbeskattningen. Vi menar dock att skatteuttaget kan öka inom företagssektorn. Detta visar bl.a. den mycket goda vinstutvecklingen inom svenskt näringsliv. De svenska affärsbankerna var t.ex. världens mest vinstgivande under 1988.

Genom den breddade skattebasen kan nivån på skatteuttaget minskas, samtidigt som beskattningen totalt sett ger större intäkter. Vpk vill således utjämna företagsbeskattningen genom att öka skatteuttaget på de stora företagen, och vi ser det som möjligt att sänka skattetrycket för de mindre företag som inte manipulerat med avdrag och bokslutsdispositioner.

Underskottsavdragen

Som tidigare nämnts utgör bristerna i vårt skattesystem bl.a. av att det mist sin förmåga till utjämning av stora inkomst- och förmögenhetsskillnader. En starkt bidragande orsak till detta är rätten till underskottsavdrag. Här har de med höga inkomster, oftast i kombination med icke oansenliga förmögenheter, låtit skattesystemet betala kostnader för olika typer av lånefinansierad konsumtion. Detta har varit speciellt lönsamt under år med hög inflation men har även under år med låg eller normal inflation visat sig lönande.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår att rätten till underskottsavdrag i inkomstbeskattningen slopas. På så vis kan en rättvisare fördelning av skatterna erhållas och en sundare samhällsekonomi uppnås. Lånefinansierad konsumtion skulle minska och samhällets skatteinkomster öka. De privilegierade gruppernas övervältring av skattebördorna på vanliga lönearbetande skulle försvåras och skattemässiga vinster genom s.k. skatteplanering minskas.

Den "Feldska skatteskissen" såsom den har presenterats i RINK medför väsentligt höjda boendekostnader. Detta gäller såväl egnahems- som hyresboende. Detta bl.a. genom kraftigt sänkta värden av underskottsavdraget för boendet. I samband med detta övervägs åtgärder för hyresfastigheter så att kostnadsförändringen skall vara "neutral" mellan egnahems- och hyresboende. Argumenten att de föreslagna marginalskattesänkningarna skulle kompensera minskningen av värdet av avdragen gäller endast för dem som erhåller kraftiga sådana sänkningar.

En bättre väg är i stället att skapa förutsättningar för egnahemsägare m.fl.

till en lånefinansiering med lägre räntor för att kompensera de effekter som uppkommer med ett fullständigt slopade av underskottsavdragen. På så sätt kan erforderliga differentieringar lättare låta sig göras avseende olika kostnadsbilder i skilda delar av landet.

Underskottsavdragen i inkomstbeskattningen har ökat starkt under de senaste årtiondena. Under de senaste åren har ökningen varit anmärkningsvärt stor.

Underskottsavdrag

Ink. år	Sammanräknad ink. i miljoner kr.	I miljoner kronor	I % av sammanräknad inkomst
1955	32 500	180	0,6
1965	71 000	950	1,3
1975	190 000	7 500	3,9
1981	376 000	25 800	6,9
1985	530 000	37 500	7,1
1987 ¹	620 000	41 900	6,8
1988 ¹	663 000	46 000	6,9
1989 ¹	710 000	50 000	7,0

¹ prognos

Källor: SCB, RRV och Fi.dep.

Under åren 1973 till 1982 nära sjudubblades de totala underskottsavdragen. Det är framför allt under 1970- och början av 1980-talen som den markanta ökningen ägt rum. Utvecklingen stagnerade först efter att avdragsbegränsningen infördes men tenderar nu att åter börja öka.

Det huvudsakliga i underskotten är räntor på egna hem. De utgör ca två tredjedelar av de sammanlagda underskottsavdragen. Ett förhållandevis högt ränteläge sedan slutet av 1960-talet och starkt stigande villapriser har medverkat till ökningen av avdragen, men detta utgör endast en del av sanningen. Främst höginkomsttagare och kapitalstarka individer har systematiskt utnyttjat systemet till skatteplanering för att minimera de egna skatterna. Detta har i sin tur medverkat till att driva upp priserna. Ur skattemoralisk och fördelningspolitisk synvinkel är detta oacceptabelt. Sedan 1983 har värdet av underskottsavdragen begränsats. Detta är dock otillräckligt. Det är fortfarande lönsamt med lånefinansiering av viss konsumtion, framför allt för dem med höga inkomster.

Samhällelig bostadsbank som alternativ

För att inte de slopade underskottsavdragen skall höja boendekostnaderna för vanligt folk behövs förändring av lånemöjligheterna. Här föreslår vi att en samhällelig bostadsbank inrättas där en låg och fast ränta hålles. Med en halvering av räntan för egna hem, bostadsrätter och fritidshus skulle det bli i stort samma kostnad som nuvarande system med underskottsavdrag.

Fler fördelar skulle uppnås. Dels skulle annan lånefinansierad konsumtion belastas med de verkliga kostnaderna utan subvention via skattemedel, dels

kan subventioneringen av boendet genom bostadsbanken begränsas till att gälla som mest för egnahem, bostadsrätt och fritidshus av mer normal standard. Villor, bostadsrättslägenheter och fritidshus av lyxkaraktär skulle inte subventioneras genom lån i bostadsbanken för den del som överstiger normal standard utan hänvisas till de vanliga finansieringsinstituten. Förslaget skulle inte heller göra det möjligt att dra skattemässiga fördelar av att ta upp lån för spekulation i aktier, obligationer etc. och samtidigt göra avdrag för dessa låneräntor på skatten.

Vissa övriga begränsningar skulle också bli nödvändiga. Med nu gällande system tillåts t.ex. avdrag för låneräntor på ett obegränsat antal fastighetsinnehav. Vid den senaste skattereformen i USA infördes begränsning även för antalet fastigheter till två där avdrag från skatt kommer ifråga. En motsvarande begränsning bör komma i fråga även här. Det skulle med vårt förslag till finansiering endast vara möjligt att erhålla subventionerade lån för ett egnahem eller bostadsrätt och en fritidsfastighet.

Genom ett slopande av rätten till underskottsavdrag skulle skatteinkomsterna till stat och kommun öka med mellan 20 och 25 miljarder kr brutto. Kostnaderna för de nya räntesubventionerna kan beräknas till mellan 10 och 15 miljarder kr. Förslaget skulle alltså ge omkring 10 miljarder kr. netto i ökade skatteintäkter som i sin tur kan nyttjas till att sänka skatten för låg- och mellaninkomsttagare. Dessutom skulle det vara ett behövligt tillskott för de av regeringen redan hårt klämda kommunerna.

En väsentlig del av de nuvarande orättvisorna i inkomstbeskattningen skulle enligt förslaget elimineras, skatteplanering motverkas och ett osunt inslag i samhällsekonomin försvinna. Graden av hushållssparande skulle öka väsentligt. Modellen är anpassad till att även kunna fungera inom nu gällande regelsystem för statlig bostadsfinansiering.

Fastighetsskatten

År 1985 infördes fastighetsskatt. Den utgår för hyres-, kontors- och småhus samt för bostadsbyggnader på jordbruksfastighet. Däremot undantas industrifastigheter. Redan i samband med fastighetsskattens införande krävde vpk att även industrifastigheter skulle innefattas. Huvuddelen av intäkterna av skatten skulle enligt vår mening användas till bostadssektorn för att pressa ner boendekostnaderna och till förbättring av bostadsbidragen.

Några bärande skäl till varför industrifastigheter skall undantas från den statliga fastighetsskatten finns inte. Tvärtom talar likformighetsskäl för att inte undanta dessa fastighetstyper. Med gällande regler missgynnas bostads- och kontorsfastigheter i förhållande till industrifastigheter. En annan olikformighet är att t.ex. livsmedelshandel som normalt bedrivs i kontors- eller bostadsfastighet utsätts för kostnader med anledning av fastighetsskatt. Med samma handel i en industrifastighet – t.ex. bensinstation – uppstår däremot inte denna kostnad.

Taxeringsvärdet för industrifastigheter beräknas efter taxeringen 1988 att uppgå till ca 240 miljarder kr. För 1990 kan den beräknas att överstiga 250 miljarder kr. En fastighetsskatt liknande den som gäller för konventionellt beskattade hyresfastigheter (2,5%) och med samma villkor beträffande

avdragsrätt i samband med beskattning torde ge en intäkt uppemot fyra miljarder kr. årligen. Skatten föreslås att gälla fr.o.m. 1 juli 1989.

Mot. 1988/89
Sk444

Stämpelskatten

Fastighetspekulationen är stor, främst i de stora tätorterna. Detta driver upp priserna och därigenom också taxeringsvärdena. Detta påverkar i sin tur hyresnivåerna för hyresgästerna i ogynnsam riktning. Det är framför allt flerfamiljsfastigheter som berörs, oftast med juridiska personer som köpare/säljare. Åtgärder mot denna spekulation har vpk vid flerfaldiga tillfällen lagt förslag om i syfte att motverka. En höjning av stämpelskatten för lagfart på fastigheter för juridiska personer skulle, tills en lagstiftning mot privatägande av hyresfastigheter genomförts, möjligen något motverka denna spekulation. Samtidigt bör detta också medverka till ökade inkomster för staten då enbart denna åtgärd knappast stoppar fortsatt handel.

Stämpelskatten för juridiska personer är avdragsgill. Därför bör detta beaktas vid en höjning. Vpk föreslår att den nuvarande nivån om 3% höjs till 10%. Detta skulle netto göra ca 5% i stämpelkostnad.

Aktiebeskattningen

Spekulation i och profitering av de arbetandes produktionsresultat utgör en grundsten i det kapitalistiska systemet. Handel och spekulation i aktier och andra typer av värdepapper är ett uttryck för detta. På börser världen över i den kapitalistiska världen spekulerar kapitalister i de lönearbetandes produktionsresultat.

Även hushållen har i ökande grad letts in i denna spekulationskarusell. För storkapitalet ger detta ytterligare förutsättningar för koncentration av makten då spridning kräver mindre kapitalkoncentration för att styra bolagsstämmor och styrelser.

Den senaste tioårsperioden har denna form av spekulation varit särskilt gynnsam. Ökningen av börsvärdena har sedan slutet av 1970-talet fram till den 19 oktober 1987 utvecklats rekordartat. Från att 1979 legat omkring 25 miljarder kr. hade värdet ökat till 594 miljarder kr. 16 oktober 1987. Enbart under 1986 ökade värdet med 200 miljarder kr. De nio första månaderna 1987 var ökningen över 100 miljarder kr. Nedgången i börsvärdena de sista månaderna 1987 har nu med råge återhämtats. Vid årsskiftet 1988/89 uppgick det samlade börsvärdet till 615 miljarder och i mitten av januari 1989 till omkring 660 miljarder.

Omsättningen på börsen har ökat än mer under samma tid. År 1979 uppgick omsättningen till 1,9 miljarder medan den 1985 uppgick till 83,4 miljarder kr. Under 1986 höjdes omsättningsskatten från 1 till 2%. Trots detta fortsatte börsomsättningen att öka och detta i ny rekordnotering. År 1986 omsattes aktier för inte mindre än 141 miljarder kr. Det är en ökning med närmare 60 miljarder kr. Slutfacit för 1987 stannade på 125 miljarder kr. En minskning mot året före med knappt 20 miljarder, men ändå en 50-procentig höjning räknat från 1985. En ytterligare nedgång i omsättningen kunde noteras för 1988. Då uppgick omsättningen till 116 miljarder kronor.

Det är dock fortfarande ytterst lönande med aktiespekulation. Enligt ekonomisk expertis skall aktieinnehav ses i femårsperioder och då har det som regel blivit höga reala avkastningar.

Men det finns även en marknad utanför börsen. Under de senaste åren har "penningmarknaden" dvs. handel med optioner, terminskontrakt och annan typ av handel, i huvudsak i spekulativt syfte, utvecklats kraftigt. Det är en verksamhet som det inte finns skäl att acceptera. Därför bör den stoppas.

I samband med de kraftiga börsnedgångarna visades tydligt hur ihålig denna verksamhet är. Stora förluster för många av aktörerna blev resultatet. Detta har bland annat medverkat till att kommuner förlorat miljardtals kronor.

År 1988 beslutades om en särskild omsättningsskatt av denna handel, s.k. valpskatt. Regeringens förslag var dock tilltaget i underkant. Endast ca 1 miljard beräknades skatten inbringa per år av en marknad med en omsättning av ca 10 000 miljarder kronor årligen. Den höga omsättningen beror på relativt korta transaktionsperioder. Vpk föreslog vid skattens införande att de olika skattesatserna skulle sättas tre gånger högre.

Beskattningen av aktier är låg. Värdestegringen av ett aktieinnehav (arbetsfri inkomst) som varat mer än två år behöver inte tas upp till beskattning mer än till 40% vid försäljning. Detta att jämföra med arbetsinkomst som tas upp till 100%. Vid förmögenhetsbeskattningen behöver aktievärdet för aktier noterade på börsen endast tas upp till 75%. För s.k. OTC-aktier och liknande endast till 30% av marknadsvärdet. Detta gäller även vid reavinstbeskattningen. Reglerna för förmögenhetsbeskattningen gäller fr.o.m. 1987.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår att omsättningsskatten på aktier höjs till 6%, 3% i vardera ledet säljare – köpare. Denna åtgärd skulle medföra ca 5 miljarder kr i ökade statsinkomster som kan användas till fördelningspolitiskt motiverade reformer för att motverka förmögenhetsförskjutningarna och den sociala nedrustningen. Detta motsvarar en tredubbling av omsättningsskatten för aktier. Vpk föreslår motsvarande höjning av den gällande omsättningsskatten för optioner, terminskontrakt och den övriga delen av penningmarknaden. Dessa skärpningar föreslås gälla fr.o.m. 1 april 1989.

Vi föreslår att vid beskattning av reavinster skall 75% av värdet tas upp till beskattning för samtliga typer av aktier efter två års innehav. Detta innebär att inofficiellt noterade aktier, OTC m.fl., vid reavinstbeskattning bör tas upp till 100% inom två år och därefter till 75% av marknadsvärdet.

Förmögenhetsbeskattningen

Förmögenhetsfördelningen i Sverige är ojämn. Detta är i och för sig ett naturligt förhållande i länder med kapitalistisk marknadsekonomi. Sverige har dock av bl.a. socialdemokraterna betecknats som en välfärdsstat med s.k. blandekonomi. Innebörden skulle vara att väsentliga skillnader utjämnats. Trots detta kan det konstateras att skillnaderna i förmögenhet är enorma. Detta återspeglas också i klasskillnaderna i samhället. Makten är koncentrerad till de "stora" i förmögenhetsligan. Den främsta orsaken till

detta är givetvis det ekonomiska systemet. Men även inom kapitalismen är det möjligt att väsentligen minska skillnaderna. Förslag om detta har vid olika tillfällen rests av vänsterpartiet kommunisterna. Vi återkommer även i år med förslag härom.

Stora förändringar i förmögenhetsfördelningen har ägt rum framför allt under det senaste decenniet. Enbart under några år i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet har mer än 100 miljarder kronor bytt ägare enbart på grund av inflationen. Det är främst de med stora förmögenheter som berikats på lönearbetets bekostnad. Men dessa har även genom olika "aktiva" handlingar ökat sina förmögenheter med flera hundra miljarder under ungefär samma period. Detta har kommit till uttryck bl.a. i reala lönesänkningar för lönearbetet.

Vpk ser det som ett fördelningspolitiskt krav att genom förslag om skärpningar av skatten på bl.a. förmögenheter finansiera reformer och motverka av regeringen föreslagna nedskärningar inom sociala, kulturella och utbildningspolitiska områden. Ett av förslagen utgörs av en engångsskatt på större förmögenheter. Denna bör tas ut 1989 med 2% i lägsta skiktet och öka successivt till att i högsta skiktet utgöra 12% för förmögenheter över 1 800 miljoner kr. En engångsskatt av detta slag skulle inbringa omkring sex miljarder kr.

För tiden efter 1989 bör förmögenhetsskatten i stort sett fördubblas mot nu gällande beskattning. Utformningen skulle bli enligt nedan:

Beskattningsbar förmögenhet (kr)	Nuvarande skattesats (%)	Vpk:s förslag till skattesats (%)	
		1989	1990
400 000 – 600 000	1,5	2,0	2,0
600 000 – 800 000	2,0	4,0	3,0
800 000 – 1 800 000	2,5	8,0	4,5
1 800 000 –	3,0	12,0	6,0

För år 1990 och senare kan justeringar av förmögenhetsskikten bli erforderliga med anledning av den nya fastighetstaxering för småhus som skall ske detta år. Om detta återkommer vi när resultatet av nämnda taxering är klar.

Värderingsgrunderna för förmögenheter bör dessutom bli föremål för översyn. Förmögenheter, framför allt större, är ofta sammansatta av olika slag av tillgångar. Översynen bör ta fasta på dessa olikheter där exempelvis egna hem och liknande av normalstandard bör ges en lägre värderingsgrund än sådana förmögenheter som grundas på olika former av spekulation m.m. Åtgärder måste också vidtas mot manipulerande med lån etc. för att nedbringa den verkliga förmögenheten vid taxeringstillfället.

Innehav som grund för förmögenhetsbeskattning av värdepapper

Förmögenhetsbeskattningen av aktier och andra typer av värdepapper har otillräcklig genomslagskraft. Förmögenhetsvärdet reduceras inte sällan

genom låntransaktioner etc. för att undgå beskattning. Spekulation i värdepapper i större omfattning utgår oftast även från upplånat kapital.

Ett sätt att kringgå denna typ av manipulation är att innehavet som sådant skall läggas till grund för förmögenhetsberäkning. Värdepapper skulle härigenom åläggas särskild förmögenhetsbeskattning (innehavsskatt) oavsett om upplåning finns eller ej. Vpk föreslår att en sådan modell utreds.

Mot. 1988/89
Sk444

Pensionärernas skatteförhållande

Skattereglerna för pensionärerna är komplicerade och leder till höga marginaleffekter. Riksdagen har flera gånger givit regeringen till känna att reglerna bör ändras så att dessa olägenheter kan minskas.

Under hösten 1988 beslutade riksdagen med anledning av proposition och bl.a. motion från vpk om ett flertal förändringar för att minska dessa marginaleffekter. Besluten innebar att inkomst av tjänst inte skall reducera kommunalt bostadstillägg, samt att smärre förmögenhet i form av egna hem etc, inte skall reducera det extra avdraget och kommunala bostadstillägg. Däremot avslog riksdagsmajoriteten regeringens förslag om att förändra avtrappningsreglerna för det extra avdraget så att vissa pensionärsgrupper skulle få skattehöjningar. Trots förbättringarna kvarstår dock väsentliga marginaleffektsproblem för pensionärerna.

Vpk föreslår därför att riksdagen tar initiativ till att frågan om de sammanlagda marginaleffekterna för pensionärer kring skatte- och bidragsregler bereds med målsättningen att garantera pensionärerna en god standard och villkor som ej skapar höga marginaleffekter.

Fackföreningsavgifter

Hösten 1982 beslutade riksdagen, mot de borgerliga partierna, att införa rätt till skattereduktion för fackföreningsavgifter. De nya bestämmelserna kom att innebära att skattereduktion medges med 40% av den medlemsavgift som erlagts. Underlaget är dock maximerat till 1 200 kr varför reduktionen blir som högst 480 kr.

Sedan beslutet togs har fackföreningsavgifterna höjts likaväl som priserna i samhället i övrigt. Värdet av skattereduktionen har därför minskat reellt samtidigt som avgifterna ökat.

Vi föreslår att taket för underlaget för skattereduktionen slopas redan för 1989 års inkomster. Skälen härför är bl.a. att motsvarande tak inte förekommer för medlemskap i arbetsgivarorganisation och att fackföreningsavgiften bör betraktas som kostnad för intäkternas förvärvande.

Underhållsbidraget

Rätt till avdrag för underhållsskyldighet mot barn infördes i sin nuvarande form 1960, då med högst 1 000 kr. År 1965 höjdes avdraget till 1 000 kr per barn. I samband med skattereformen 1970 höjdes gränsen till 1 500 kr per barn och åldersgränsen från 16 till 18 år. 1973 höjdes beloppet till 2 500 kr och fr.o.m. 1978 till 3 000 kr. Någon justering har därefter inte skett.

Underhållsbidraget för icke hemmavarande barn utgör för de allra flesta

långt mer än 3 000 kr per barn och år. Värdet av avdraget har sjunkit väsentligt sedan det infördes och även sedan det senast justerades. För många utgör underhållsbidraget en stor del av den bidragsskyldiges ekonomi. Vid underhållsskyldighet för mer än ett barn sätts skatteförmågan ned väsentligt för flertalet underhållsskyldiga.

Vpk finner skäl att beloppsgränsen höjs till motsvarande 6 000 kronor per barn att gälla fr.o.m. 1990 års taxering, dvs. redan för 1989 års inkomster, men att detsamma omvandlas till en skattereduktion med 50% av bidragsbeloppet, dock högst 3 000 kr. i reduktion. Det är fortfarande en begränsad avdragsrätt men medför förbättringar för den underhållsskyldiges ekonomiska situation.

Tobaksskatten

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår även i år en rejäl höjning av skatten på tobaksvaror, främst för att härigenom minska konsumtionen och därigenom skadeverkningarna. Tvärtemot vad riksdagen, efter maj 1982 tycks anse, att skatten på tobaksvaror bör justeras endast samtidigt med skatten på alkoholvaror, föreslår vpk av främst hälsoskäl att tobaksskatten höjs vid det kommande halvårsskiftet.

Sjukdomar relaterade till tobaksrökning utgör vår mest omfattande folksjukdom. De som drabbas är både rökare och deras omgivning – passiva rökare. Tobaksrökningens medicinska skadeverkningar är vetenskapligt väl dokumenterade och nya upptäckter på senare tid visar att dessa skadeverkningar och risker är ännu större än vad som tidigare ansetts. Förutom lungcancer, som bara utgör en liten del av de tobaksrelaterade skadorna, är allergier, infektionssjukdomar och luftvägssjukdomar de vanligaste. Dessutom finns relativt nya upptäckter om skador på munnens spottkörtlar och dålig rygghälsa, som orsakas av tobaksrök genom försämrad funktion hos blodkärlen.

Ett sätt att minska rökningens omfattning är genom prisinstrumentet. En kraftig höjning skulle medverka till att allt fler sannolikt skulle "fimpa" för gott.

Skatten på tobaksvaror har senast justerats i juni 1988. Den höjningen tjänade enbart att justera skattens relation till prisutvecklingen. För cigarrer har ingen skattehöjning skett sedan mars 1977. Motivet för detta, som anförs från regeringen och som accepterats av en majoritet i riksdagen, är att priserna på dessa stigit kraftigt och därför inte bör beläggas med höjd skatt. En motivering som i en förlängning skulle kunna innebära att om prisutvecklingen på tobaksvaror allmänt skulle bli hög skall skatten inte alls höjas. Teoretiskt skulle detta resultera i att skatten reallt minskade till en rent försumbar nivå. Därför menar vi att skatten även på cigarrer etc. skall höjas och då rimligen i relation till minst samma nivå som före senaste skattehöjningen på dessa varor. Den nuvarande skattenivån på dessa är endast ca 25% av skatten på en cigarett i motsvarande viktklass.

Vpk föreslår att skatten på tobaksvaror höjs fr.o.m. 1 april 1989 med 15 öre per cigarett. Detta skulle motsvara en höjning med ca 30%. Detta skulle dels innebära en 25-procentig höjning plus 5% i kompensation för den

prisnivåns ökning sedan senaste justeringen. Motsvarande höjning bör göras för röktnobak och tuggobak. Vi beräknar att skatteinkomsterna ökar med ca 1 miljard kr med hänsyn tagen till minskad konsumtion med anledning av skattehöjningen.

Mot. 1988/89
Sk444

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ny utredning om kommunal-skattesystemet och möjligheten att delfinansiera kommunsektorn genom en produktionsbeskattning,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en breddad bas för företagsbeskattningen och ett ökat skatteuttag från företagssektorn, och likformigt skatteuttag mellan stora och små företag,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om sloandet av underskottsavdragen och införandet av en samhällelig bostadsbank,

4. att riksdagen beslutar om införandet av fastighetsskatt på industrifastigheter i enlighet med motionen,

5. att riksdagen beslutar om en höjning av stämpelskatten för lagfart på fastigheter för juridiska personer till 10% i enlighet med motionen,

6. att riksdagen beslutar att höja omsättningsskatten på aktier fr.o.m. den 1 april 1989 till 6% i enlighet med motionen,

7. att riksdagen beslutar om skärpning av förmögenhetsskatten på aktier fr.o.m. 1989 i enlighet med motionen,

8. att riksdagen beslutar om skärpning av reavinstbeskattningen av aktier fr.o.m. 1989 i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar om skärpning av omsättningsskatten på handel med andra värdepapper än aktier fr.o.m. 1 april 1989 i enlighet med motionen,

10. att riksdagen beslutar om en engångsskatt på större förmögenheter för 1989 i enlighet med motionen,

11. att riksdagen beslutar om höjning av skatten på förmögenheter för tiden efter 1989 i enlighet med motionen,

12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som sägs i motionen om en översyn av värderingsgrunderna för förmögenheter vid beskattningen och åtgärder mot manipulering med lån,

13. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som sägs i motionen om särskild innehavsskatt för förmögenhet i värdepapper,

14. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande pensionärernas skatteförhållande,

15. att riksdagen beslutar att slopa taket för skattereduktion för fackföreningsavgifter i enlighet med motionen.

16. att riksdagen beslutar att fr.o.m. 1989 års inkomster höja beloppsgränsen för rätt till avdrag för underhållsbidrag till 6 000 kr. per barn och att detta omvandlas till en skattereduktion om maximalt 3 000 kr. i enlighet med motionen, Mot. 1988/89 Sk444
17. att riksdagen beslutar om höjning av skatten på tobaksvaror fr.o.m. 1 april 1989 i enlighet med motionen.

Stockholm i januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Lars Bäckström (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)

